Utsjoen kunta LAUSUNTO

kunnanvirasto@utsjoki.fi 30.9.2026 Dnro 419/2026

UTSJOEN KUNNAN RAKENNUSJÄRJESTYS, EHDOTUS

Utsjoen kunta pyytää lausuntoa rakennusjärjestyksen ehdotuksesta.

Utsjoen kunnan alueelle sijoittuu Paistunturin ja Kaldoaivin paliskunnat. Alue sijoittuu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulle alueelle (PHL 2§) sekä saamelaisten kotiseutualueelle (Laki saamelaiskäräjistä 4§).

Poronhoito on merkittävä elinkeino Utsjoen kunnassa. Se on tärkeä työllistäjä ja ylläpitää kunnan monipuolista elinkeinorakennetta. Erityisesti pienemmissä kylissä poronhoito on merkittävä työllistäjä ja elinvoimaisuuden, maisemakuvan ja turvallisuuden ylläpitäjä. Paliskuntien poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympärivuotiseen käyttöön.

Yksityiskohtaisemmat huomiot
Paliskuntain yhdistys ehdotti aiemmassa lausunnossaan rakennusjärjestykseen lisättäväksi kohdan poronhoidon huomioimisesta:

> ***Rakentaminen poronhoitoalueella***
> *Utsjoen kunnan alueelle sijoittuu Paistunturin ja Kaldoaivin paliskunnat. Alue sijoittuu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulle alueelle (PHL 2§) sekä saamelaisten kotiseutualueelle (Laki saamelaiskäräjistä 4§).*
>
> *Utsjoen kunnan myymien ja vuokraamien tonttien luovutusasiakirjoissa tulisi olla maininta tontin sijaitsemisesta poronhoitoalueella, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulla alueella ja saamelaisten kotiseutualueella. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulla alueella valtion maata ei saa käyttää siten, että siitä aiheutuu poronhoidolle huomattavaa haittaa.*
>
> *Rakennuspaikkojen sijoittelun osalta kaavan yleismääräyksiin tulisi lisätä määräys: "Rakennettaessa poronhoitoalueella on huomioitava poronhoitolain 3 §:n takaama porojen vapaa laidunnusoikeus." PHL 31 §:n mukaan saamelaisten kotiseutualueella porojen laiduntamista koskevat rajoitukset ja aitaamisvelvollisuus eivät koske asutusta, loma-asutusta, puutarhoja tai yritystoimintaa.*

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

Kaavoitettaessa poronhoitoalueella, tulee pyytää kyseiseltä paliskunnalta/paliskunnilta lausunto kaavoituksen eri vaiheissa sekä huomioida PHL53§ mukainen neuvotteluvelvollisuus. Muualla kuin valtion mailla suositellaan PHL53§ kaltaisten neuvotteluiden käymistä.

Paliskuntain yhdistyksen lausuntoon annetussa vastineessa todettiin, että tonttien luovutusasiakirjat ja valtion maiden käyttö eivät liity kunnan rakennusjärjestykseen eikä niistä kuulu antaa määräyksiä tai mainintoja rakennusjärjestyksessä eikä kaavamääräyksiä ja kaavojen laatimiseen liittyviä menettelyä käsitellä rakennusjärjestyksessä. Paliskuntain yhdistys kuitenkin ehdottaa edelleen kohdan lisäämistä rakennusjärjestykseen sillä yhdistys katsoo, että se on informatiivisuuden vuoksi hyvä olla rakennusjärjestyksessä ja poronhoitoalueen kuntien rakennusjärjestyksissä tulisi olla yhtenäiset kirjaukset.

Rakennusjärjestyksen kohdassa *4.9 § Eläinsuojien ja -tarhojen sijoittaminen* määrätään, että porotarhojen rakentaminen asemakaava-alueilla on kielletty, ellei aluetta ole nimenomaan osoitettu tähän käyttötarkoitukseen. Paliskuntain yhdistys lausui aiemmin, että poroaitojen ja/tai -tarhojen rakentaminen asemakaava-alueella tulisi olla sallittua ilman erikseen osoitettua käyttötarkoitusta, sillä voi olla mahdollista, että asemakaava-alueilla on jo olemassa tällaisia tai tällaisille alueelle tulee tarpeita tehdä myöhemmin aitarakenteita. Kiinteiden rakenteiden rakentamiseen haetaan kuitenkin tarvittaessa rakennusluvat normaalien käytäntöjen mukaisesti.

Paliskuntain yhdistyksen lausuntoon annetussa vastineessa mainittiin, että määräyksen tarkoituksena on selventää, että asemakaavan tonttia tulee käyttää kaavassa osoitetun tarkoituksen mukaisesti sekä ennalta ehkäistä mahdollisia naapurihaittoja, ja kielto ei koske niitä tarhoja, jotka on rakennettu ennen määräyksen tai kaavan voimaantuloa eikä yksittäisten porojen hetkittäistä pitämistä katsota porojen tarhaamiseksi. On hyvä, että kielto ei koske niitä tarhoja, jotka on rakennettu ennen määräyksen tai kaavan voimaantuloa eikä yksittäisten porojen hetkittäistä pitämistä katsota porojen tarhaamiseksi. Paliskuntain yhdistys kuitenkin näkee edelleen, että poronhoidon kannalta välttämättömien poroaitojen sijoittamisen tulisi olla sallittua ilman erillistä käyttötarkoitusta. Muun muassa ilmastonmuutoksen aiheuttamat poikkeukselliset olosuhteet voivat tulevaisuudessa luoda tarpeita uusien aitojen tai rakenteiden tekemiselle. Kohdassa 4.9. jää epäselväksi, kielletäänkö rakennusjärjestyksessä poroaitausten rakentaminen alle hehtaarin kiinteistöille asemakaavan ulkopuolella.

Alueen paliskuntien esittämät huomiot ja lausunnot rakennusjärjestyksestä tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävinä.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Hanna Nurmi
Toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Vilma Sanaksenaho, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi